

УДК: 377.5.011-316.7

© Усиченко О. В., 2023 р.

<https://orcid.org/0000-0002-7314-7914>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2023.54.10>

О. В. Усиченко

ФОРМУВАННЯ МЕДІАОСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

У статті проаналізовано суть понять «медіаосвіта», «медіаграмотність», «медіаосвітня компетентність». Схарактеризовано мету, завдання, принципи, групи медійних умінь (уміння використовувати інформацію, шукати її, здійснювати критичний аналіз, розуміння проблем комунікації та медіакультура, безпека в інформаційному та медійному середовищі), якими повинен володіти сучасний викладач закладу професійної (професійно-технічної) освіти для формування критичного мислення здобувачів.

З'ясовано базові медіаосвітні компетентності викладача, а саме: розуміння значення медіа та інформації, яка включає в себе поняття етики створення новин; розуміння функцій медіа та інших інформаційних служб, етичних норм діяльності в сфері медіа та інформації тощо; розуміння медіаконтенту та варіантів його використання; демонстрація знань та розуміння різних способів використання медіа в особистостому та професійному житті; уміння використовувати загальноприйняті підходи щодо аналізу стереотипів у медіа, ідентифікувати, аналізувати та критикувати методи реклами, які не відповідають міжнародним стандартам та нормам поведінки тощо; вміння оперативно відшукувати потрібну інформацію, визначати ключові слова та терміни для швидкого доступу до потрібної інформації; вміння критично оцінювати інформацію з різних джерел та використовувати її для вирішення проблем і аналізу ідей, оцінювати достовірність, надійність та правдивість джерела інформації.

Установлено, що до необхідних здатностей викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти з метою розвитку критичного мислення здобувачів належать: використання як нових, так і традиційних медіаформатів; знання цифрових технологій, засобів комунікації та мереж збору інформації і прийняття рішень; глибоке знання основ цифрових технологій; вміння продемонструвати знання щодо розуміння процесів створення медіаконтенту в певному соціальному та культурному контексті; використання медіатекстів із метою вираження власних ідей за допомогою різних форм медіа тощо.

Певна увага в статті приділена аналізу форм та методів формування медіаосвітньої компетентності викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Ключові слова: медіаосвіта, медіаграмотність, медіаосвітня компетентність, викладач, заклад професійної (професійно-технічної) освіти, здібності, форми, методи.

Usychenko O. V. Forming media educational competency of a teacher of a vocational (vocational-technical) education institution. The article analyzes the essence of the concepts of "media education", "media literacy", "media educational competence". The purpose, tasks, principles, groups of media skills (the ability to use information, search for it, conduct critical analysis, understanding of communication problems and media culture, safety in the information and media environment) that a modern teacher of a vocational (vocational-technical) education institution should have to form critical thinking of students are characterized.

The basic media education competencies of a teacher are identified, namely: understanding the importance of media and information, which includes the concept of news ethics; understanding the functions of media and other information services, ethical standards of activity in the field of media and information, etc; understanding of media content and options for its use; demonstration of knowledge and understanding of various ways of using media in personal and professional life; ability to use generally accepted approaches to analyzing stereotypes in the media, identify, analyze and criticize advertising methods that do not meet international standards and norms of behavior, etc; the ability to quickly find the information you need, define keywords and terms to quickly access the information you need; the ability to critically evaluate information from various sources and use it to solve problems and analyze ideas, assess the accuracy, reliability and veracity of the source of information.

It has been established that the necessary abilities of a teacher of a vocational (vocational-technical) education institution to develop students' critical thinking include: the use of both new and traditional media formats; knowledge of digital technologies, communication tools and networks for information gathering and decision-making; deep knowledge of the basics of digital technologies; ability to demonstrate knowledge of understanding the processes of creating media content in a particular social and cultural context; use of media texts to express their own ideas through various forms of media, etc.

The article pays special attention to the analysis of forms and methods of forming media education competence of teachers of vocational (vocational-technical) educational institutions.

Key words: media education, media literacy, media education competence, teacher, vocational (vocational-technical) education institution, abilities, forms, methods.

Вступ. Сучасне суспільство неможливо уявити собі без засобів масової комунікації – телебачення, радіо, преса, соціальні мережі, інтернет тощо. Особливе значення медіа набули на початку ХХІ століття, коли соціальні мережі, месенджери, онлайн-платформи стали перетворюватися в самостійну сферу людського життя. Виходячи з цього, викладач повинен володіти медіаосвітньою компетентністю, щоб ефективно протидіяти деструктивним впливам мережі інтернет на молоде покоління, яке ще не повністю опанувало критичним мисленням і не набуло досвіду щодо відокремлення правдивої інформації від фейка.

Питання медіаосвіти, медіаграмотності та медіаосвітньої компетентності постійно порушуються як світовою спільнотою – Грюнвальдська декларація з медіаосвіти (1982 р.), резолюція Юнеско (1989 р.), конференція у Відні (1999 р.), так і українським урядом – Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (2016 р.).

Вивченню моделей та методів медіаосвіти присвятили свої дослідження С. Пензін, Ю. Усов, Ю. Зоря та ін. Питання ролі ЗМІ у вихованні молодого покоління порушили С. Дорогий, Г. Усова та ін. Зарубіжний і вітчизняний досвід медіаграмотності як викладачів, так і студентів вивчали О. Самарцев, Є. Черкашин та ін. Разом з тим, питання формування медіаосвітньої компетентності викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти на сьогоднішній день залишається мало вивченим.

Мета та завдання. Мета статті полягає в розкритті змісту медіаосвітньої компетентності викладача та її значення для забезпечення формування критичного мислення здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Методи дослідження. У статті використано теоретичні методи наукового пізнання – узагальнення, систематизація, аналіз, синтез – для з'ясування суті основних понять дослідження, визначення функцій, мети, завдань, провідних принципів та здібностей викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, форм та методів щодо оволодіння ними медіаосвітньою компетентністю з метою забезпечення формування критичного мислення здобувачів.

Результати. Вивчення та аналіз науково-педагогічних матеріалів приводить до висновку, що під «медіаосвітою» фахівці розуміють процес навчання теоретичним знанням та практичним умінням щодо оволодіння сучасними засобами масової комунікації. Медіаосвіта розглядається як специфічна та самостійна галузь знань у педагогічній теорії та практиці (Mediaosvita, n. d.; Kubey, 1997). Під «медіакультурою» розуміється результат цього процесу. Вперше, як свідчить проведене дослідження, про медіаосвіту та

її значення в сучасному світі порушили питання в 80-ті рр. XX століття. Це поняття було офіційно зареєстровано в документах ЮНЕСКО.

Отже, як уже було зазначено, медіаосвіта – самостійна галузь знань, яка в багатьох країнах світу вивчається як окремий предмет. Що стосується України, то медіаосвіта формується, як правило, при вивченні різних навчальних предметів, в позааудиторних навчальних і виховних заходах, через освітнє та соціальне середовище тих, хто навчається. Однак, тенденції останніх років свідчать про те, що педагогічні працівники часто самі мають утруднення в сфері медіаосвіти та медіабезпеки.

Спираючись на дослідження фахівців, головною метою медіаосвіти можна визначити процес розвитку особистості за допомогою і на матеріалі ЗМІ для формування культури спілкування з медіа, критичного мислення, аналізу та самооцінки медіатексту; навчання особистості аналізу та виявленню маніпуляційних впливів медіа, орієнтації в інформаційному просторі сучасного світу (Masterman, 1997).

Вивчення та узагальнення науково-педагогічних джерел свідчить про те, що до провідних завдань медіаосвіти викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти належать: підготувати молоде покоління до життя в сучасному інформаційному просторі; навчити здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти розуміти цей простір; усвідомлювати його вплив на психіку; опановувати способи спілкування за допомогою сучасних інформаційних технологій; розвивати у здобувачів здібності пошуку, сприймання та переробки інформації, розуміння прихованого змісту повідомлень, уміння виявляти фейки; сформувати навички критичного мислення; навчити відстоювати власну аргументовану позицію; розвивати комунікативні здібності за допомогою медіазасобів (Considine, 1999; Sheibe, 2017).

Взагалі, праця викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти не обмежується навчальними заняттями та додатковими освітніми послугами. Сучасний педагог не стільки передає навчальну інформацію, а виступає, насамперед, вихователем всебічно розвиненої особистості.

Враховуючи той факт, що сьогоденні здобувачі освіти велику кількість часу проводять у соціальних мережах, викладач повинен їм довести, що месенджери та соціальні мережі – не просто засоби спілкування та проведення часу, але і виступають достатньо ефективними засобами навчання.

Наприклад, Інстаграм надає можливість проводити прямі ефіри, викладати сторіс, закріплювати їх в актуальне, проводити і відвідувати вебінари прямо в соціальній мережі, розміщувати пости з певною інформацією.

Навчальний процес у Телеграм варто будувати як у каналі, так і в чаті. На каналі доцільно виставляти навчаючі матеріали, а в чаті – обговорювати їх, виконувати практичні завдання та перевіряти якість виконаних робіт.

Варто наголосити на тому, що медіаграмотність та медіаосвітня компетентність для викладача – це, насамперед, уміння використовувати соціальні мережі та засоби масової інформації з метою аналізу засвоєння предметного змісту матеріалу через створення власних повідомлень-медіатекстів.

Взагалі, як слушно наголошують фахівці, медіаграмотність – це здібність викладача працювати з різноманітною інформацією, створювати та пояснювати медіатексти, володіти навичками роботи із сучасними медіакомунікаційними приладами (гаджетами, девайсами), свідомо обирати будь-який медіаконтент, критично його оцінювати та використовувати для подальшого створення нової медіапродукції в блогах, соціальних мережах та традиційних масмедіа (Sheibe & Rohou Feiz, 2017; Brown, 1998; Dorr, 2001).

Для формування медіаграмотності у здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти варто використовувати такі форми та методи як лекційні, практичні заняття, активні та інтерактивні форми та методи навчання, пов'язувати теоретичний матеріал з практикою.

Структуру лекційно-практичних занять варто спрямовувати на усвідомлення здобувачами закладів професійної (професійно-технічної) освіти впливу змісту публічної інформації на особистість, суспільство в цілому.

Використання активних та інтерактивних форм та методів навчання повинно бути спрямоване на навчання здобувачів зазначених закладів освіти відповідально ставитись до можливості користування свободою слова, чітко розуміти її межі. Практичні приклади повинні навчити критично використовувати зміст інформації, інтерпретувати події та явища, які представлені як у соціальних мережах, так і в засобах масової інформації.

По завершенню процесу навчання здобувачі повинні вміти конструктивно і етично спілкуватися у віртуальному та медіасередовищі. При спілкуванні у віртуальному середовищі вміти уникати шкідливого або принизливого змісту.

З метою ефективного формування медіаграмотності у здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти викладачі повинні володіти медіаосвітньою компетентністю. Під медіаосвітньою компетентністю викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти розуміємо знання ним видів медіа та їх впливу на здобувачів освіти та суспільство в цілому.

Аналіз науково-педагогічних джерел свідчить про те, що сучасні фахівці пропонують декілька груп медійних умінь, якими повинен володіти викладач

сьогодні. До таких умінь належить, насамперед, вміння використовувати інформацію. Відповідно до зазначеної групи вмінь, викладач закладу професійної (професійно-технічної) освіти повинен розуміти різницю між джерелами інформації, котра використовується у науковій роботі та в повсякденному житті, знати та обирати як оптимальні джерела наукової інформації, так і відповідні інформаційні системи; розуміти наслідки неправильного використання джерел у науковій роботі.

Наступна група вмінь стосується пошуку інформації. У відповідності з цією групою, викладач повинен добре орієнтуватися в тому, де знайти наукову інформацію; вміти добре користуватися бібліографічними каталогами, а також базами даних наукової літератури.

До третьої групи знань та вмінь викладача належить здійснення критичного аналізу інформації, який передбачає: наявність знань щодо використання результатів, обговорення недоліків, переваг та обмежень джерел інформації й інструментів ІКТ для оцінки якості власної діяльності; розуміння впливу права, етики, економіки на розвиток ІКТ і вміння використовувати ці знання в процесі розв'язання інформаційних задач (McMahon, 2003; Hart, 1991; King, 2008; Zadorozhna & Kuznetsova, 2008).

Наступна група вмінь викладача пов'язана з культурою спілкування за допомогою медіа. До цієї групи належать: способи використання основних риторичних понять, розуміння проблем комунікації та медіакультура.

До групи вмінь та навичок, які стосуються безпеки в інформаційному та медійному середовищі, можна віднести: володіння методами та способами захисту конфіденційності; вивчення певних положень і умов на веб-сторінках, а також свідоме прийняття рішень щодо підтримки або відмови від даних положень (Zoria, 2022; Kontseptsiiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini, 2016).

Викладач повинен мати певний обсяг необхідних умінь та навичок, які допоможуть йому організувати процес розвитку мультимедійної грамотності здобувачів. ЮНЕСКО визначає декілька базових медіаосвітніх компетентностей викладачів взагалі. Це: розуміння значення медіа та інформації, яка включає в себе поняття етики створення новин; розуміння функцій медіа та інших інформаційних служб, етичних норм діяльності в сфері медіа та інформації тощо; розуміння медіаконтенту та варіантів його використання; демонстрація знань та розуміння різних способів використання медіа в особистістому та професійному житті.

До медіаосвітньої компетентності викладача також належать: вміння використовувати загальноприйняті підходи щодо аналізу стереотипів у медіа; ідентифікувати, аналізувати та критикувати методи реклами, які не

відповідають міжнародним стандартам та нормам поведінки тощо; вміння оперативно відшукувати потрібну інформацію, визначати ключові слова та терміни для швидкого доступу до потрібної інформації; вміння критично оцінювати інформацію з різних джерел та використовувати її для вирішення проблем і аналізу ідей; оцінювати достовірність, надійність та правдивість джерела інформації (Gerbner, 1995; Piette & Giroux, 1997; Worsnop, 1994).

До необхідних здатностей викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти з метою розвитку критичного мислення здобувачів також можна віднести: використання як нових, так і традиційних медіаформатів; знання цифрових технологій, засобів комунікації та мереж збору інформації і прийняття рішень; глибоке знання основ цифрових технологій; використання медіатекстів із метою вираження власних ідей за допомогою різних форм медіа тощо; вміння продемонструвати знання щодо розуміння процесів створення медіаконтенту в певному соціальному та культурному контексті; демонстрація здібностей щодо критичного оцінювання контенту місцевих медіа; вміння використовувати набуті знання та навички для просування мультимедійної та інформаційної грамотності серед здобувачів і керівництво змінами в навчальному середовищі; розуміння та використання широкого спектра практичних завдань для розвитку у здобувачів навичок у галузі медійної та інформаційної грамотності (Zadorozhna & Kuznetsova 2008; Boryshpolets, 2019).

Як свідчить проведене дослідження, одним із дієвих шляхів формування медіаосвітньої компетентності викладача є здобуття ним медіаосвіти. Сьогодні під медіаосвітою, як уже наголошувалося, розуміється навчання теорії та практичним умінням щодо володіння сучасними засобами масового спілкування (Zoria, 2020; Zoria, Stepanova & Potapova, 2021). Медіаосвіта – це освіта, яку повинен здобувати викладач протягом всього свого життя.

Завдання медіаосвідченого викладача полягає у: розвитку в нього здібностей щодо сприймання, аналізу, складання та оцінки медіатекстів; формуванні розуміння соціокультурних та політичних засад функціонування медіа в сучасному житті; розумінні тих систем (кодових та репрезентативних), котрі використовують медіа; заохочуванні та розвитку в здобувачів бажання формувати проблемні питання, котрі пов'язані з медіа; використанні у викладацькій діяльності дослідницької методики, яка передбачає самостійний пошук здобувачами медіаінформації; допомозі здобувачам щодо розвитку здатності використання різноманітних першоджерел медіаінформації; організації проведення дискусії, у процесі якої здобувачі навчаються толерантно вислухувати своїх одногрупників і надзвичайно тактовно формувати власні думки, це стосується і медіатекстів; підтримці відкритих обговорювань, де відсутні категоричні відповіді на питання; заохоченні

здобувачів до розмірковування над їхнім особистим медійним досвідом і дії на підставах такого розуміння (Zoria, 2020; Zoria, Stepanova & Potapova, 2021).

Медіаосвіта викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти спирається на такі принципи, як:

- постійного оновлення змісту;
- орієнтації медіаосвіти на розвиток ІКТ;
- надання переваги морально-етичним цінностям;
- шанобливого ставлення до національних традицій;
- патріотизму;
- громадянської спрямованості;
- етичної наснаженості;
- продуктивної мотивації (Aufderheide, 1993; Mediaosvita, n. d.; Kontsepsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini, 2016).

Варто наголосити на тому, що сучасний викладач має можливість розвивати та вдосконалювати свою медіаосвіту на навчальних курсах, вебінарах, семінарах підвищення кваліфікації, різноманітних блогах та авторських сайтах інших викладачів, електронних ресурсах бібліотек, у мережесх спільнотах, тощо.

Важливим ресурсом щодо розвитку медійної компетентності викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти виступають персональні сторінки інших викладачів, їхні блоги. На подібних сайтах містяться зразки, які створені викладачами та методичні рекомендації щодо розробки, підготовки та використання різноманітних методичних документів у процесі викладання, а також розташовані статті, книжки, відео-матеріали щодо проведення занять, презентації досвіду того чи іншого викладача.

У процесі формування медіаосвітньої компетентності викладачів важливим завданням виступає розвиток критичного мислення здобувачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Зокрема, під критичним мисленням Американська психологічна асоціація (APA) розуміє цілеспрямоване судження особистості, яке завершується аналізом, оцінкою та інтерактивністю. Ідеальне критичне мислення людини пов'язано, як правило, з допитливістю, гнучкістю, справедливістю в оцінці, розсудливістю в судженнях, бажанням з'ясувати складні питання (Kubeu, 1997).

Сьогодні у мережі інтернет можна знайти різноманітні ресурси, котрі присвячені розвитку критичного мислення і можуть бути використані викладачами. Це: різноманітні спеціальні сайти, проєкти, спілки викладачів, матеріали конференцій, які присвячені саме цій проблемі, опис конкретних методичних прийомів, науково-методичні статті, автори яких діляться власним

досвідом формування критичного мислення, форуми викладачів, на яких обговорюються дані проблеми, труднощі, тощо.

Порівняно недавно з'явилися мережеві спільноти викладачів, які спрямовані на розповсюдження різноманітних інтернет-ресурсів для спілкування. Зазначені об'єднання також сприяють розвитку медіаосвітньої компетентності викладача. На сайті групи постійно оновлюються статті, монографії, відеоматеріали. Це поле постійно містить актуальну інформацію щодо проведення освітніх семінарів, курсів, конференцій, в яких можуть брати участь члени даної спільноти.

Однією з форм групової взаємодії всередині спільноти виступає консультаційна робота, яка проводиться, як правило, після семінару, курсів підвищення кваліфікації тощо.

Вивчення та узагальнення науково-педагогічних джерел свідчить про те, що до провідних форм та методів розвитку медіаосвітньої компетентності сучасних викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти належать: проведення круглих столів, науково-методичних конференцій, наукових симпозіумів та ін., створення спеціальних майданчиків для тих викладачів, які в своїй професійній діяльності використовують медіа засоби, проведення різноманітних освітніх семінарів, створення дистанційних курсів із розвитку медіаграмотності для викладачів.

Обговорення. Аналіз психолого-педагогічної літератури з теорії та практики медіаграмотності викладачів закладів освіти різного рівня дозволив виокремити актуальність та доцільність вивчення питань розвитку медіаосвітньої компетентності викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. У процесі дослідження виявлено доречність упровадження різноманітних форм та методів підвищення кваліфікації зазначених фахівців.

Висновки. Таким чином, під «медіаосвітою» викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти розуміємо процес навчання викладача визначеного профілю теоретичним знанням і практичним умінням для оволодіння сучасними засобами масової комунікації. А його медіаосвітня компетентність передбачає наявність у викладача знань щодо видів медіа і їхнього впливу на здобувачів освіти.

Отримати і вдосконалити свою медіаграмотність та підвищити рівень медіаосвітньої компетентності сучасний викладач закладу професійної (професійно-технічної) освіти може на різноманітних курсах підвищення кваліфікації, вебінарах, семінарах, шляхом ознайомлення з сайтами інших викладачів, користуючись електронними ресурсами бібліотек та мережевими спільнотами.

ЛІТЕРАТУРА:

- Aufderheide, P. Media Literacy: A Report of the National Leadership Conference on Media Literacy. Queenstown, MD: The Aspen Institute, 1993. 44 p.
- Brown, J. Media Literacy Perspectives. *Journal of Communication*. Vol. 48. Issue 1. 1998.
- Considine, D. Media Education in United States of America. *Educating for Media and the Digital Age*. Country Reports. Austrian Federal Ministry of Education and Cultural Affairs & UNESCO, 1999. P. 125-128.
- Dorr, A. Media Literacy. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. Vol. 14. Eds. N. J. Smelser & P. B. Baltes. Oxford, 2001.
- Gerbner, G. Educators Activists Organize to Promote Media Literacy in U.S. *The New Citizen*, 1995. Vol. 2. № 2.
- Hart, A. Understanding the Media. London: Routledge, 1991.
- King, J. M. Adbusting: Critical Media Literacy in a Multy-Skills Academic Writing Lesson. *English Teaching Forum*. The United States Department of State for teachers of English. Washington, 2008.
- Kubey, R. (Ed.) Media Literacy in the Information Age. New Brunswick (U.S.A.) and London (U.K.), 1997. 484 p.
- Masterman, L. A. Rational for Media Education. *Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick & London: Transaction Publishers, 1997. P. 15-68.
- McMahon, B. Relevance and Rigour in Media Education. *Keynote Presentation to the National Media Education Conference*. Baltimore, 2003.
- Piette, J. & Giroux, L. The Theoretical Foundation of Media Education. In: Kubey, R. (Ed.). *Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick (U.S.A.) and London (UK): Transaction Publishers, 1997. P. 89-134.
- Worsnop, C. Screening Images: Ideas for Media Education. Mississauga, Ontario: Wright Communications, 1994.
- Боришполець О. Чинники впливу засобів масової інформації на аудиторію, 2019. URL: <https://studfile.net/preview/10020033/page:56/>
- Задорожна І. Т., Кузнецова Т. В. Медіаосвіта. Енциклопедія освіти. К.: Юрінком Інтер, 2008.
- Зоря Ю. М. Формування навичок критичної оцінки та інтерпретації медійної інформації. *Педагогічний вісник*, № 1-2, 2022.
- Зоря Ю. М., Степанова Н. М., Потапова В. І. Медіаграмотність для бібліотекарів: практичний посібник. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2021. 75 с.
- Зоря Ю. М. Практична медіаосвіта: поради для батьків. Черкаси : КНЗ «ЧОПОПП», 2020. 40 с.
- Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. / за ред. Л. А. Найдьоновой, М. М. Слюсаревського. Київ, 2016. 16 с.
- Медіаосвіта. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0>
- Шейбе С., Рогоу Фейз. Медіаграмотність: підручник для вчителів. Перекл. з англ. Київ: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. 319 с.

REFERENCES:

- Aufderheide, P. (1993). Media Literacy: A Report of the National Leadership Conference on Media Literacy. Queenstown, MD: The Aspen Institute. 44.
- Brown, J. (1998). Media Literacy Perspectives. *Journal of Communication*. Vol. 48. Issue 1.
- Considine, D. (1999). Media Education in United States of America. *Educating for Media and the Digital Age*. Country Reports. Austrian Federal Ministry of Education and Cultural Affairs & UNESCO, 125-128.
- Dorr, A. (2001). Media Literacy. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. Vol. 14. Eds. N. J. Smelser & P. B. Baltes. Oxford.

- Gerbner, G. (1995). Educators Activists Organize to Promote Media Literacy in U.S. *The New Citizen*. Vol. 2. # 2.
- Hart, A. (1991). Understanding the Media. London: Routledge.
- King, J. M. (2008). Adbusting: Critical Media Literacy in a Multy-Skills Academic Writing Lesson. *English Teaching Forum*. The United States Department of State for teachers of English. Washington.
- Kubey, R. (Ed.) (1997). Media Literacy in the Information Age. New Brunswick (U.S.A.) and London (U.K.), 484.
- Masterman, L. A. (1997). Rational for Media Education. *Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick & London: Transaction Publishers.15-68.
- McMahon, B. (2003). Relevance and Rigour in Media Education. *Keynote Presentation to the National Media Education Conference*. Baltimore.
- Piette, J. & Giroux, L. (1997). The Theoretical Foundation of Media Education. In: Kubey, R. (Ed.). *Media Literacy in the Information Age*. New Brunswick (U.S.A.) and London (UK): Transaction Publishers, 89-134.
- Worsnop, C. (1994). Screening Images: Ideas for Media Education. Mississauga, Ontario: Wright Communications.
- Boryshpolets, O. (2019). Chynnyky vplyvu zasobiv masovoi informatsii na audytoriiu [Factors influencing the mass media on the audience]. Чинники впливу засобів масової інформації на аудиторію URL: <https://studfile.net/preview/10020033/page:56/> (in Ukrainian).
- Zadorozhna, I. T. & Kuznetsova, T. V. (2008). Mediaosvita. [Media education]. *Entsyklopediia osvity*. K.: Yurinkom Inter (in Ukrainian).
- Zoria, Yu. M. (2022). Formuvannia navychok krytychnoi otsinky ta interpretatsii mediinoi informatsii. [Formation of skills of critical evaluation and interpretation of media information]. *Pedahohichnyi visnyk*, #1-2 (in Ukrainian).
- Zoria, Yu. M., Stepanova, N. M. & Potapova, V. I. (2021). Mediahramotnist dlia bibliotekariv [Media literacy for librarians]: praktychnyi posibnyk. Kyiv: Akademiia ukrainskoi presy, Tsentr vilnoi presy, 75 (in Ukrainian).
- Zoria, Yu. M. (2020). Praktychna media osvita [Practical media education]: poradnyk dlia batkiv. Cherkasy : KNZ «ChOIPOPP», 2020. 40 (in Ukrainian).
- Naidonova, L. & Sliusarevskei, M. (Ed.) (2016). Kontseptsiiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini. [Concept of implementation of media education in Ukraine], Kyiv, 16 (in Ukrainian).
- Mediaosvita (n. d.). [Media education]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0> (in Ukrainian).
- Sheibe, S. & Rohou, Feiz. (2017). Mediahramotnist [Media literacy]: pidruchnyk dlia vchyteliv. Perekl. z anhl. Kyiv: Tsentr Vilnoi Presy, Akademiia Ukrainskoi Presy. 319 (in Ukrainian).

Інформація про автора:

Усиченко Олена Вікторівна:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7314-7914>, аспірантка кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Алчевських, 29, Харків, Україна, 61002
e-mail: elena.usichenko@ukr.net

Information about the author:

Usychenko OlenaViktorivna:

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7314-7914>, graduate student at the department of Educology and Innovative Pedagogy of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Alchevskykh st., 29, Kharkiv, Ukraine, 61002
e-mail: elena.usichenko@ukr.net

Цитуйте цю статтю як: Усиченко О. В. Формування медіаосвітньої компетентності викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2023. № 54. С. 109-120
DOI: 10.34142/23128046.2023.54.10

Дата надходження статті до редакції: 20.03.2023

Стаття прийнята до друку: 01.04.2023